

Bestuursdienst

Onderwerp Voedselprogramma 2013

Steller Wout Veldstra

Bezoekadres
Wagstraat 1

Postadres
Postbus 20001
9700 PB Groningen

In uw antwoord
graag datum en
kenmerk vermelden

Wij zijn met het
openbaar vervoer
bereikbaar,
buslijnen
1, 2, 3, 5, 6, 11, 13, 16

Informatie over
vertrektijden krijgt u
via telefoon 0900-92 92

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon (050) 3678314 Bijlage(n) 1

Ons kenmerk RO12.3429135

Datum **14 FEB 2013** Uw brief -

Uw kenmerk -

Geachte heer, mevrouw,

In het vervolg op de vaststelling van de gemeentelijke voedselvisie "Groningen groeit gezond" in de gemeenteraadsvergadering van 29 november 2012, zenden wij u hierbij ter kennisname het uitvoeringsprogramma voor het jaar 2013. Wij wijzen u er met nadruk op, dat het voor een groot deel een intentioneel programma is, omdat wij de uitvoering van diverse projecten afhankelijk hebben gemaakt van initiatieven en de inzet van derden. In de uitvoering wordt afgestemd met het programma's van Forum Duurzaam en de Natuur en Milieufederatie. Over de bemensing van de stuurgroep is nog overleg met de provincie gaande, wij zullen u hierover later berichten.

Feitelijk was de uitvoering van diverse voedselprojecten al gaande, voordat de beleidsvisie was vastgesteld. De Ommelander Markt en het project Educatie op de Boerderij zijn als eerste voedselprojecten uit het programma van de Hoofdstad van de Smaak 2010 in de afgelopen jaren succesvol voortgezet en uitgebreid; inmiddels is er ook afstemming tussen de organisatie van de streekmarkt en het Marktwezen gerealiseerd. Groningen heeft zich in 2010 ook al aangesloten bij het Netwerk Stadslandbouw, waarin gezamenlijk met twaalf andere stedelijke gemeenten wordt gewerkt aan experimenten en kennisuitwisseling op het gebied van de stadslandbouw.

In het kader van de groenparticipatie is het project de Eetbare Stad vanaf 2009 met meer dan vijftig actieve lokaties in de stad voorspoedig gegroeid; we hebben met de Natuur en Milieufederatie inmiddels afspraken gemaakt voor een vijfde jaargang van dit project. De coördinatie van de groenparticipatie blijft overigens bij Stadsbeheer. Intussen hebben wij ook een projectleider benoemd die zich specifiek bezighoudt met het tijdelijk gebruik van braakliggende lokaties en leegstaande gebouwen. Er zijn in 2012 al diverse projecten gestart, waaronder het project om in de omgeving van de Voedselbank aan de Oosterhamrikkade een groentekwekerij te beginnen.

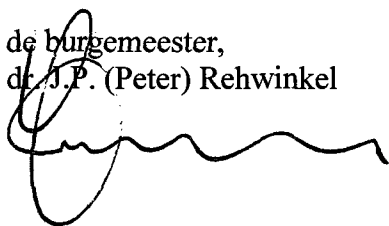
Er staan elk jaar een groter aantal voedselgerelateerde evenementen op het programma, die door anderen georganiseerd worden. We zijn er dan ook van overtuigd, dat de door ons in de beleidsvisie voorgestelde faciliterende, stimulerende

Volgvel 1

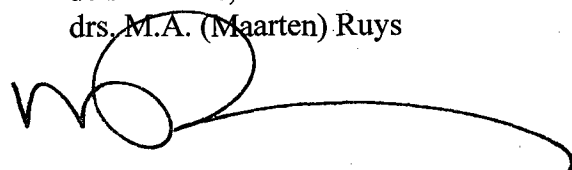
en motiverende rol in dit opzicht de juiste keuze is geweest. De officiële start van het voedselprogramma zal met een nog uit te werken gemeentelijk evenement in het voorjaar plaatsvinden. Wij zullen u hiervoor uiteraard tijdig uitnodigen.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
dr. J.P. (Peter) Rehwinkel

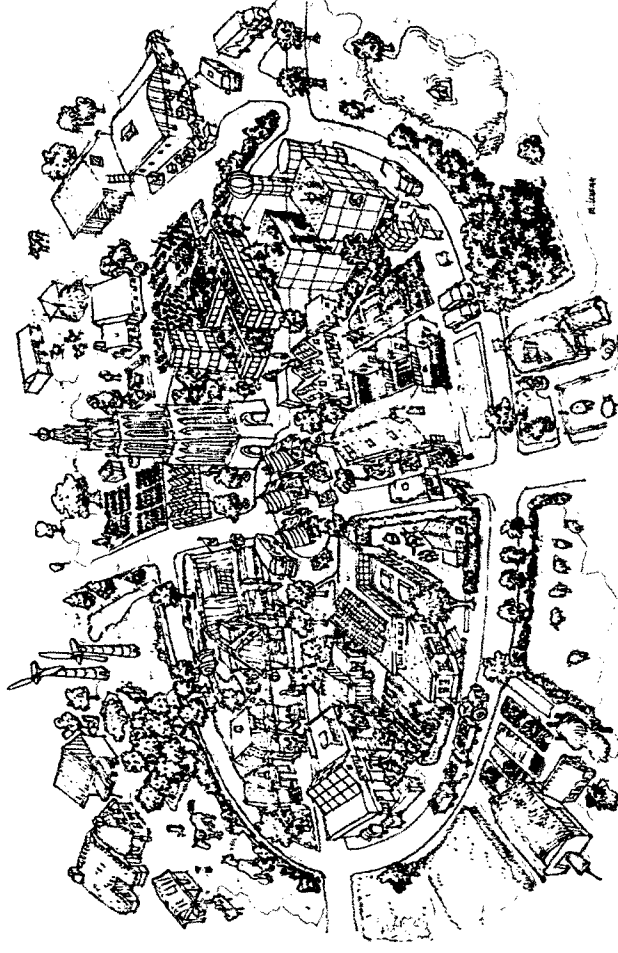

de secretaris,
drs. M.A. (Maarten) Ruys

Groningen groeit gezond

Uitvoeringsprogramma Voedselbeleid

December 2012
Afdeling Beleid en Programmering
Dienst RO/EZ, Gemeente Groningen

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	4
Samenvatting van de visie.....	5
Inleiding	5
Uitvoering in speerpunten	6
Speerpunt 1: Ruimte voor initiatieven	7
Speerpunt 2: Geïnspireerde en gezonde consument.....	11
Speerpunt 3: Gezonde leefomgeving	14
Speerpunt 4: Intensieve samenwerking	16
Speerpunt 5: Nieuwe communicatie.....	17
Speerpunt 6: Het goede voorbeeld.....	19
Communicatie	22
Financiële en juridische verantwoording	27
Samenvatting activiteiten	28

Voorwoord

Bij het opstellen van de voedselvisie werd al snel duidelijk, dat de uitvoering een meer dan gemeente-brede samenwerking zou vragen. In die zin komt de gemeentelijke reorganisatie en het opheffen van de dienstenstructuur op het juiste moment. Daarnaast maakt het voedselbeleid vele vormen van participatie mogelijk en het past daarmee heel goed in de trend van een terugtrekkende overheid.

Omdat de impuls daarmee van buitenaf en van onderop komt, manifesteert de voedselbeweging zich dan ook op een bijzondere manier. Het doel is uiteindelijk om tot een beter voedselsysteem te komen, maar de weg hier naartoe gaat langs ongebruikelijke routes en neemt vaak creatieve vormen aan. De gebruikelijke, van bovenaf gestuurde manieren om een verandering in gang te zetten werkt niet meer. In plaats daarvan zie je nu steeds meer initiatieven van mensen die op een kleinschalig niveau zaken anders willen aanpakken. Uitingen hiervan zijn: guerrilla gardening, buurtmoestuinen, 'versvoko's (duurzame inkooporganisaties van particulieren), daktuinen in grote steden, stadslandbouwers, etc. Het onderscheid tussen particulieren en ondernemers is hierbij vaak nauwelijks te maken. Het zijn vooral initiatieven vanuit het sociaal-maatschappelijk vlak, die ook op datzelfde terrein hun doorwerking hebben.

De rol van de overheid daarbij is dan ook een andere geworden. In plaats van sturen, bepalen en handhaven moet er gestimuleerd, gefaciliteerd en geïnformeerd worden. Deze rolwisseling zal van de nieuwe gemeentelijke organisatie nog de nodige creativiteit vragen en de moed om de handen op de rug te houden, in plaats van krachtadig het voortouw te nemen. Dat er desondanks flink tempo gemaakt en mooi resultaat geboekt kan worden, is in het project "De Eetbare Stad" intussen al gebleken.

Dit programma heeft dan ook niet het karakter van een dienstregeling, het is meer een reisbeschrijving. De reisdoelen zijn bekend, maar het is nog niet duidelijk hoe we er samen kunnen komen en wanneer we aankomen. Het reisgezelschap is soms wel vooraf bekend, maar steeds bestaat de kans op spontane in- en uitstappers en ook de chauffeur kan onderweg wisselen. De reis heeft wel een belangrijk voordeel; voor de proviandering onderweg wordt gezorgd.

Vers, lokaal en gezond voor iedereen.

Jan Seton,
wethouder

Samenvatting van de voedselvisie "Groningen groeit gezond"

Er is iets mis met ons voedselsysteem. Jaarlijks sterven er bijna evenveel mensen aan obesitas als aan honger, producenten van voedsel krijgen niet de juiste prijs voor hun product en een derde van het wereldwijd geproduceerd voedsel gaat ergens in het proces verloren. Grote problemen, maar voor een oplossing moeten we klein beginnen. Alles staat of valt namelijk met de keuze op het niveau van de consumenten.

Hoe kan de gemeente hier een rol in spelen? We zijn al goed op weg met het Fairtradebeleid, het project 'De Eetbare Stad', de benoeming van Groningen als De Hoofdstad van de Smaak in 2011 en de daaruit voortgekomen Ommelander Markt, die zoveel belangstelling trok dat deze ook de komende jaren structureel zal worden voortgezet.

We willen samenhang brengen in tot nu toe losse projecten en ad-hoc besluiten. Vandaar deze beleidsvisie, die duidelijk maakt hoe we de weg naar een duurzamer voedselsysteem gaan ondersteunen. We kiezen er in eerste instantie voor om pioniers en de 'early adapters' te helpen door ze te verbinden, te ondersteunen, te faciliteren, te begeleiden en betrokken te zijn. De tweede lijn in de visie is meer enthousiasmerend en stimulerend van aard en richt zich op de grote middengroep.

Ook willen we gedrag ontmoedigen dat schadelijk is en negatieve effecten heeft op andere mensen, dieren en de natuur. Hiervoor zal de gemeente dienen als coördinatie- en aanspreekpunt voor projecten met voedsel in en rondom de stad.

Concreet betekent dit, dat burgers en ondernemers bij de gemeente terecht kunnen met vragen en initiatieven.

Naast deze bijdrage aan de transitie naar een duurzamer voedselsysteem, leent het thema zich anderszijds bij uitstek om een positieve bijdrage te leveren aan tal van andere beleidsonderwerpen. Zo kan het worden aangewend om de kwaliteit van de leefomgeving en de volksgezondheid te verbeteren, maar ook sociale cohesie in wijken en buurten, de lokale economie en werkgelegenheid, de ecologie en het welzijn in de stad. Hierdoor biedt de visie een mooie kans voor samenwerking op basis van een integrale aanpak.

Inleiding

In dit programma zijn de speerpunten uit de beleidsvisie "Groningen groeit gezond" uitgewerkt in activiteiten. In enkele gevallen zijn dat al bestaande activiteiten (soms uit een ander programma), die ingepast zijn in het programma. Meestal gaat het om nieuwe activiteiten, die door de vaststelling van de voedselvisie mogelijk tot ontwikkeling komen. In het voorwoord is al uiteengezet, waarom de gemeente in dit programma meestal niet het initiatief neemt. Er wordt ingespeeld op te verwachten ontwikkelingen en te ontwikkelen tendensen, die ook weer te maken hebben met beleid van anderen, met name de provincie en het Rijk, dat ook nog in het ontwikkelstadium verkeert. Stimulerende en stuwende factoren als geld

en eigen capaciteit zijn bovendien nog maar in beperkte mate bij de diverse overheden beschikbaar. De rolverdeling binnen de gemeente moet voor een belangrijk deel uitgediscussieerd worden op het moment dat initiatieven opduiken; de gemeentelijke organisatie is immers ook nog eens sterk in beweging.

Daarmee is het per definitie ook geen afrekenbaar programma geworden; er is voorzien in een monitoring in de vorm van een jaarlijks verslag aan de gemeenteraad, dat naast een kwalitatieve beoordeling van de activiteiten van het afgelopen jaar ook een vooruitblik naar de kansen van het volgende jaar zal bevatten.

Hoewel er in feite geen duurzaamheidsprogramma meer bestaat, zal duurzaamheid wel een belangrijke toetssteen blijven in het voedselbeleid, zodat er toch een min of meer objectieve beoordeling van de resultaten van het beleid mogelijk is. De (ook nog aan te wijzen) stuurgroep van externen zal zorgen voor dat objectieve oordeel en dit jaarlijks bij college en gemeenteraad melden in een brief bij de monitorrapportage van de coördinator.

Het bovenstaande staat garant voor een spannende start in 2013, die veel van de coördinator en de andere projecttrekkers zal gaan vergen. Gelukkig is al gebleken, dat het voedselbeleid naast eetbare resultaten ook veel enthousiasme bij de deelnemers oplevert.

Bij de acties staat een verwijzing naar de samenvatting op pagina 28; daar zijn de activiteiten onderverdeeld naar projecten en eenmalige acties (genummerd) en structurele activiteiten (met een letter).

Uitvoering in speerpunten

In de beleidsvisie is ervoor gekozen om de uitvoering te structureren in speerpunten. Deze speerpunten bieden richting en houvast voor de uitvoering en kunnen als basis dienen voor jaarlijkse voortgangsrapportages. Door deze structurering is het beter mogelijk te vergelijken met de oorspronkelijke acties. Mede op basis hiervan zullen acties voor volgende jaren bepaald worden. In het beleid zijn de volgende speerpunten gekozen:

- *Ruimte voor initiatieven*
- Een geïnspireerde en gezonde consument
- Een gezonde leefomgeving
- Intensieve samenwerking
- Nieuwe communicatie

- Het goede voorbeeld

Deze speerpunten zijn zorgvuldig gekozen. Ze zijn ontstaan in een beleidsontwikkelingsproces waarbij het thema voedsel van veel kanten is belicht en waarbij vanuit alle betrokken disciplines is meegedacht. Bij de uitwerking van de visie "Groningen groeit gezond" is een verkennend onderzoek gedaan naar de omgang met het thema in binnen- en buitenland. Op basis hiervan werd vastgesteld waar bij de uitvoering behoefte aan is. Voorbeelden zijn: behoefte aan ruimte in de stad (ook aan ruimte die voorheen niet gezien werd als bruikbare ruimte zoals muren en daken), medewerking van lokale overheden en betrouwbare informatie over voedsel en voedselproductie. Ook bleek dat nieuwe media een belangrijke rol spelen bij het identificeren, ontwikkelen en uitvoeren van initiatieven (zie bijvoorbeeld de Regionale Smakenkaart). Vervolgens is de analyse getoetst aan de situatie in de gemeente Groningen. Hieruit kwam naar voren dat de gemeente het nu al goed doet door de nevangroenstructuur beschikbaar te stellen voor groenparticipatie, de drempel al heeft verlaagd voor deze initiatieven door wijkgericht te werken, zelf al een tijdje redelijk duurzaam inkoop en bovendien al beleid ontwikkeld heeft, met name op het gebied van Fairtrade.

Ook zijn er verbeterpunten: De gemeente heeft (zoals vele andere gemeentes) naast groenparticipatie en in het armoedebeleid, nog weinig ervaring met het faciliteren van initiatieven uit de samenleving en bepaalt nog veel zelf. Ook wordt er nog te weinig integraal gedacht en samengewerkt, hoewel in de organisatieverandering hier al sterk op wordt ingezet. Daarnaast doet de gemeente nog te weinig met nieuwe media en is het inkoopbeleid als gevolg van de bezuinigingen minder duurzaam geworden. Op basis van deze uitkomsten is een voorstel gemaakt over hoe de gemeente het best om kan gaan met het thema voedsel. Dit voorstel is zo breed mogelijk voorgelegd en tijdens meerdere bijeenkomsten besproken. De bovenstaande speerpunten en de hieruit voortkomende acties in het vervolg van dit programma zijn hiervan het resultaat.

Speerpunt 1: Ruimte voor initiatieven

We leven in een tijd van grote organisaties met duidelijk te omschrijven standaard doelen. Een bedrijf streeft naar winst, een zorginstelling wil kostenbewuste, maar goede zorg verlenen. 'De duurzame voedselbeweging' brengt echter vaak initiatieven voort die niet in deze standaard passen. Steeds vaker zie je dat sociale- en winstdoelen door elkaar lopen en zich in allerlei mengvormen manifesteren. Nadeel is dat dit soort initiatieven vanwege deze tussenvormen, vaak niet in bestaande regelgeving passen. Bestemmingsplannen passen niet of voorwaarden voor bijvoorbeeld financiering sluiten niet aan bij de initiatieven waardoor ze (ongewild) afgewezen worden. De oplossing vraagt om flexibiliteit van alle partijen

die betrokkenen zijn bij deze (voedsel)initiatieven. Ook met het oog op de toekomst, omdat we verwachten dat dit soort initiatieven vaker zullen voorkomen. Dit komt door een nieuwe beweging die gelijk met duurzaam-voedseltrend is ontstaan. Deze is zo nieuw, dat er zelfs nog geen eenduidige naam voor is. Termen die vaak worden gebruikt om de beweging aan te duiden zijn burgerkracht, burgerkapitalisme, zelforganisatie en actief burgerschap. Waar het op neer komt, is dat mensen 'het zelf gaan doen'. Uit frustratie of juist uit enthousiasme nemen burgers taken over van bedrijven, overheden en zorginstellingen. Gunstig voor deze organisaties in tijden van bezuinigingen. De crux is hierbij echter dat het initiatief te allen tijde vanuit de burger zelf moet komen, anders is er geen draagvlak en houdt men er ook al spoedig weer mee op. Hoe kun je als gemeente een dergelijk initiatief toch stimuleren? Door de initiatieven die indirect kunnen bijdragen aan gemeentedoelstellingen (sociale cohesie, levendige binnenstad, groene wijken) goed te ondersteunen en te faciliteren. Als voordeel ten opzichte van de traditionele weg die gemeentes doorgaans kiezen (visie schrijven, programma maken, projecten initiëren), blijkt dat projecten die vanuit de samenleving zijn opgekomen vaak meer draagvlak hebben, langer stand houden en vaak een betere oplossing zijn voor het oorspronkelijke probleem. De moeite waard dus. Dit speerpunt draait erom dat we als gemeente Groningen ruimte gaan bieden aan dergelijke initiatieven. Fysieke ruimte, ruimte in regelgeving, maar ook in mentaliteit. Zodat initiatieven, nu en in de toekomst, kunnen rekenen op een gemeente die deze initiatieven begrijpt en ondersteunt.

Evalueer de regelgeving en pas aan waar nodig

Regelmatig blijkt dat (de grote hoeveelheid aan) regelgeving een van de frustrerende en zelfs blokkerende factoren is bij het opstarten en uitvoeren van burger- en ondernemersinitiatieven. Als gemeente kunnen we hier een rol in spelen door de eigen gemeentelijke regelgeving te onderzoeken en waar nodig aan te passen, zodat we in specifieke gevallen sneller en meer adequaat kunnen reageren op ongebruikelijke plannen.

Project dat hier uit voortkomt):

Een onderzoek naar de eigen regelgeving ten opzichte van burger- en ondernemersinitiatieven op het gebied van voedsel, aan de hand van onder andere interviews met bestaande initiatiefnemers. Doel van dit onderzoek is het lokaliseren van knelpunten in de regelgeving, met als vervolg om deze regelgeving, waar mogelijk, te versoepelen (actie 6).

Trekker van dit project: *de coördinator voedsel in samenwerking met Economische Zaken en Juridische Zaken.*

Rol: *Faciliteren*

Draagt bij aan: *betere relatie met de burger, een bruisende stad, verbetering van de lokale economie*

Maak fysieke ruimte voor voedselinitiatieven

Bijna alle initiatieven hebben fysieke ruimte nodig. Soms in de vorm van een gebouw of winkelpand voor een streekproductenwinkel en soms in de vorm van een perceel grond voor stadslandbouw. In samenwerking met het project Intense Verbouw kunnen we veel doen voor de initiatieven uit de eerste categorie. We zouden zelfs collectieve broedplaatsen kunnen maken, een mogelijkheid waar OCSW momenteel in samenwerking met Carex naar kijkt. Zo krijgen zelfs de kleinste initiatieven een kans. Initiatieven die grond nodig hebben, zijn moeilijker te faciliteren. Kleinere projecten (vaak groepen particulieren) kunnen meestal wel terecht bij het project 'De Eetbare Stad', wat in feite een toegepaste vorm van groenparticipatie is. Buurtbewoners richten gezamenlijk een stuk openbaar groen in de nevangroenstructuur in en onderhouden dat. De vraag is inmiddels wel zo groot, dat het steeds moeilijker wordt om daarvoor geschikt groen te vinden. Omdat het belang van groen in een stad erg groot is het belangrijk om ruimte voor voedselinitiatieven nu en in de toekomst te waarborgen. Het verhoogt de sociale en fysieke leefbaarheid, geeft ruimte aan een gezonde stadsecologie en helpt bij het tegengaan van het stedelijk hitte-effect. Daarnaast leveren deze innovatieve projecten een bijdrage aan een bruisende en daarmee aantrekkelijke stad.

Initiatieven voor grotere professionele stadslandbouwprojecten worden nog meer belemmerd door regelgeving en kunnen om deze reden moeilijk ergens landen. Niet in de binnenstad en ook in het buitengebied gelden er veel beperkingen. Mogelijk dat de tientallen hectares niet-gebruikte bedrijventerreinen hier soulaas kunnen bieden.

Projecten die inmiddels zijn gestart:

- *In overleg met de verantwoordelijke partijen, uitzoeken welke stukken grond en welke gebouwen geschikt zijn voor het (tijdelijk) onderbrengen van voedselinitiatieven, waaronder stadslandbouw. Dit overleg vindt plaats in samenwerking met het project Intense Verbouw en heeft als doel om te komen tot een pakket van afspraken over hoe we nu en in de toekomst omgaan met onze (leegstaande) ruimte (actie I).*

Trekker van dit project: *projectleider, in overleg met de afdeling beleid en programmering van RO/EZ, in samenwerking met Stadsontwerp en JPV (Juridische Zaken, Parkeren en Vastgoed); afstemming met Loket Bijzondere Initiatieven (LBI).*

- *Onderzoek naar de inpasbaarheid van stadslandbouwinitiatieven op het terrein van de voormalige Suikerunie, in samenwerking met de winnaars van 'De Campagne' en LTO Noord (actie 17).*

Trekker van dit project: *projectleider, in overleg met de afdeling Beleid en Programmering van RO/EZ, Stadsontwerp en externe partijen.*

Mogelijk ander project:

- *Het opnemen van ruimte voor buurttuinen en andere initiatieven in nieuwe gemeentelijke bouw- of renovatieplannen en ruimte laten in structuurvisies en bestemmingsplannen voor innovatieve stadslandbouwprojecten (actie J).*

Trekker van dit project: *de afdeling beleid en programmering van RO/EZ, in samenwerking met Stadsontwerp en IGG.*

Rol: *Faciliteren*

Draagt bij aan: *Meer sociale cohesie in de wijken, verbetering van de lokale economie, meer groen in de stad*

Moedig bestaande en nieuwe initiatieven aan en ondersteun deze

Als gemeente willen we graag initiatieven die een bijdrage leveren aan een duurzaam voedselsysteem of initiatieven die de leefbaarheid in de stad bevorderen, een duwtje in de rug geven. Dit kan door ze publiciteit te geven, advies aan te bieden bij het opzetten of draaiende houden van het initiatief, als gids fungeren binnen de gemeentelijke organisatie of bij andere overheden, te bemiddelen bij het (tijdelijk) verwerven van grond of door praktische ondersteuning te bieden, zoals werkzaamheden in de sfeer van het reguliere (groen)beheer.

Projecten die hier uit voortkomen:

- *De mogelijkheden verkennen voor het 'presenteren' van de Groningse voedselinitiatieven, bijvoorbeeld op de gemeentelijke website (actie D).*
- *Intern afspraken maken over ondersteuningsmogelijkheden voor initiatieven (actie 2).*
- *Beperkt randvoorwaarden opstellen voor te ondersteunen initiatieven (actie 4). Beperkt, omdat we willen voorkomen dat we goede initiatieven die niet in het hokje passen, uitsluiten. Toch gaan we enkele randvoorwaarden opstellen, om houvast te bieden aan initiatieven en intern aan te geven waar we wel en niet aan meewerken.*

Trekker: *de coördinator in samenwerking met de interne werkgroep*

Rol: *ondersteunen, faciliteren*

Draagt bij aan: *verbetering van de lokale economie, een bruisende binnenstad, een bewuste en geïnspireerde consument.*

Speerpunt 2: Geïnspireerde en gezonde consument

Bij dit speerpunt speelt de stad de hoofdrol. Er wordt tegenwoordig veel van consumenten gevraagd: Gezond eten, bewust consumeren, genoeg bewegen. Ook in Groningen hebben veel mensen te kampen met overgewicht, obesitas en andere voedselgerelateerde problemen. Dit kost op den duur ook de overheid veel geld.

We willen de inwoners van de stad op verschillende manieren gaan ondersteunen. Iedereen kan in de nabije toekomst terecht bij de gemeente voor informatie en vragen over duurzaam voedsel. Ook zal er meer informatie komen over lekker tuinieren in de stad en gaan we het makkelijker maken om in aanraking te komen met duurzame voedselproductie en inspirerende initiatieven. Gezonde voeding zullen we beter beschikbaar maken voor lage inkomens.

De consument speelt een belangrijke rol in de transitie naar een duurzaam voedselsysteem, omdat de keus van bedrijven voor een duurzame productie voor een belangrijk deel wordt bepaald door de vraag van de consument.

Informeel over inspirerende initiatieven in de stad

Het in het zonnetje zetten van initiatieven is niet alleen goed voor de initiatieven zelf, maar kan ook anderen inspireren om zelf iets te gaan doen. Initiatieven spelen belangrijke rol in de transitie naar een duurzaam voedselsysteem. De Regionale Smakenkaart, die is opgezet door de Natuur- en Milieufederatie, kan hierbij ondersteunend zijn. Marketing Groningen kan een rol spelen bij de uitvoering.

Projecten die hier uit voortkomen:

- *Vragen of rondleidingen en open dagen bij bestaande initiatieven mogelijk zijn en deze vervolgens organiseren samen met de initiatiefnemers.*
- *Een overzicht bieden van bestaande initiatieven op een kaart en hier informatie over geven. Bijeenkomsten organiseren waar belangstellenden en initiatiefnemers elkaar kunnen ontmoeten (actie E).*

Trekker: *medewerker informatiepunt, coördinator*

Rol: *informeren*

Draagt bij aan: *een bewuste en geïnspireerde consument*

Faciliteer duurzaam consumeren en leven

Duurzame keuzes maken is niet altijd even gemakkelijk, zeker niet met het grote en diverse aanbod dat in de supermarkten te vinden is vandaag de dag. Daarnaast bestaan er bijna 100 keurmerken, die bedoeld zijn om het de consument makkelijker te maken, maar door de veelheid een bijna tegengesteld effect hebben. Omdat elke duurzame keus helpt bij het verkrijgen van een duurzamer voedselsysteem, willen we de Stadler gaan ondersteunen in het maken van deze keuze.

Projecten die hier uit voortkomen:

- *Faciliteren tasjes- en verpakkingsloos/-arm boodschappen doen (actie G), bijv. een bezorgservice, boodschappenstalplaatsen, moderne boodschappentrolleys.*
- *Persoonlijke begeleiding kunnen bieden, bijvoorbeeld door een spreekuur of vrijwillige 'buddy's' (actie 2).*
- *Informereren over keurmerken, cijfers over duurzaamheid, ketens en andere zaken waar vragen over binnen kunnen komen (actie 13).*

Trekker: *informatiepunt*

Rol: *faciliteren, informeren, ondersteunen*

Draagt bij aan: *bewuste consument*

Breng inwoners in contact met voedsel en voedselproductie

Een van de redenen waarom veel mensen weinig kennis hebben over voedsel, is omdat de voedselvoorziening van ons verwijderd is geraakt. Vroeger was dit heel anders. Brood werd gebakken bij de bakker, veel mensen hadden een eigen groentetuintje, vee liep in en rond de stad en voedsel werd opgeslagen in de grote pakhuizen langs de kade. Door de schaalvergroting vinden deze zaken nu plaats ver van de stad, in fabrieken en in afgesloten stallen. Het doel is niet om de situatie van voor de industriële revolutie weer terug te halen. Wel willen we mensen meer inzicht geven in hoe hun voedsel geproduceerd wordt. Dit draagt bij aan meer kennis en begrip over de consequenties van de voedselkeuze, wat een positieve invloed heeft op het consumptiegedrag. Dit geldt met name voor de consequenties van de grootschalige vleesproductie.

Projecten die hier uit voortkomen:

- *Het voortzetten van bestaande programma's op dit gebied (actie B en C). Voorbeelden: Het succesvolle project 'de Eetbare stad', educatie op de boerderij, programma's van de GGD en het NDE die 'meer kennis over voedsel' als doel hebben en de ondersteuning van de Ommelander Markt. Trekker: coördinator*

- *Het stimuleren van meer buurtmoestuinen en ander eetbaar groen in de binnenstad en in de wijken (actie M). Trekker: groenparticipatie-coördinator.*
- *Op basis van vraag vanuit de stad (bijv. behoefte aan kookworkshops, excursie naar een boerderij of een cursus inmaken), nieuwe projecten begeleiden in samenwerking met collega's van andere disciplines (bijv. gezondheid of armoedebestrijding). Kijken of externe partijen dit kunnen verzorgen, zo niet, (indien mogelijk) zelf verzorgen (actie 2). Trekker: coördinator*
- *Het uitbreiden van het educatie-programma met het thema 'duurzame voeding' (actie 7); Trekker: NDE*

Rol: *faciliteren, stimuleren, ondersteunen*

Draagt bij aan: *bewuste en gezonde stad, versterking lokale economie.*

Maak gezonde voeding beter beschikbaar voor lage inkomens

Hoewel Nederland een welvarend land is, leeft er nog steeds een groep mensen onder de armoedegrens. Steeds vaker blijkt dat het voor deze groep moeilijk is om aan voldoende groente en fruit te komen. Tegelijkertijd is het percentage gezondheidsproblemen onder deze groep groter dan bij groepen met een hoger inkomen. Een geluk is dat we de voedselbank hebben, waar mensen die het echt even niet redden terecht kunnen voor voedsel. Omdat de voedselbank echter in z'n geheel afhankelijk is van donaties, is ook hier het aanbod van verse groente en fruit beperkt. Vanuit de gemeente willen we een bijdrage leveren aan de verbetering van deze situatie.

Projecten die hier uit voortkomen:

- *Samen met de voedselbank een oplossing zoeken voor het tekort aan verse groente en fruit, bijvoorbeeld door grond/ruimte beschikbaar te stellen voor een voedselbankmoestuin (Actie 8). Trekker: HVD/GGD in samenwerking met Sozawe*
- *Het opzetten van een openbare stadsmoestuin voor mensen die zelf geen tuin hebben en niet de tijd en/of het geld hebben om een volkstuin te onderhouden (actie 16). Trekker: particulier ondernemer?*
- *Buurtmoestuinen in de NLA-wijken extra stimuleren (actie 18). Trekker: projectleider NLA*

Rol: *faciliteren*

Draagt bij aan: *bewuste en gezonde stad, verbetering van de leefomgeving*

Faciliteer 'buiten zijn' en tuinieren voor alle inwoners

Mensen zitten steeds vaker en steeds langer binnen. Veel kinderen zitten liever binnen met hun (spel)computer dan dat ze naar buiten gaan en veel volwassenen hebben een fulltime kantoorbaan. Goed voor de gezondheid is dit niet. Men beweegt minder, krijgt minder frisse lucht en minder vitamine D door gebrek aan zonlicht. Lekker buiten zijn is goed voor iedereen en een moestuin is dan een ideale plek om naartoe te gaan.

Projecten die hier uit voortkomen:

- *Het openen van een openbare stadsmoestuin, waar iedereen (eventueel onder begeleiding) leuke en nuttige klussen kan doen en daarbij buiten en in beweging is (actie 16).* Trekker: particulier ondernemer?
- *Verder uitbreiden van het project "De eetbare Stad" (actie B).* Trekker: groenparticipatie-coördinator.
- *Het stimuleren van het aanleggen van (moes)tuinen in of bij zorginstellingen, bedrijven, kinderdagverblijven en scholen en andere gebouwen waar men geruime tijd doorbrengt (actie 20).* Trekker: Sozawe, GGD/HVD.
- *Bodemgegevens beschikbaar stellen aan initiatiefnemers.* Trekker: RUD/ Omgevingszaken.

Rol: *faciliteren*

Draagt bij aan: *bewuste en gezonde Stad, verbetering van de leefomgeving*

Speerpunt 3: Gezonde leefomgeving

Een gezonde leefomgeving voor mens en dier, dat is het doel van dit speerpunt. Onder gezond verstaan we: schone lucht, schone grond, schone productiegewassen en andere planten, goede leefomstandigheden, een veilige omgeving, veilige producten, beschikbaarheid van gezonde voeding voor alle inkomens en tot slot welzijn en geluk.

Groningen is een relatief schone stad. Er rijden weinig auto's in het centrum, er is veel openbaar groen en de verbindingen met het Ommeland zijn kort; voldoende mogelijkheid om lekker naar buiten te gaan. Deze waarde willen we versterken. We willen een stad worden waar ruim voldoende mogelijkheden zijn voor mens en dier om te eten, te slapen en zich thuis te voelen. *Waar de lucht zo schoon mogelijk is, de temperatuur in de zomer niet extra oploopt door versterking en waar de stad op zo veel mogelijk plekken wordt opgefleurd door mooi en (waar mogelijk) eetbaar groen.*

Binnen dit speerpunt is er de link met het beleid voor de openbare ruimte, groenbeleid, ecologiebeleid, milieubeleid en het gezondheidbeleid.

Vergroen de stad, samen met inwoners

Dat leven en werken in een groene stad prettiger is dan in een stenen stad, ervaren de meeste mensen wel. Sinds kort is echter duidelijk dat groen in de stad, mits van goede kwaliteit, zoveel voordeel oplevert dat er op meerdere fronten ook financiële baten te behalen zijn met het vergroenen van de stad.¹

Projecten die hier uit voortkomen:

- *Bevorderen en ondersteunen van diverse vormen van stadslandbouw en stadstuinieren (actie I) (zonder gebruik van schadelijke stoffen). Trekker: coördinator.*
- *Vergroening van de stad door het bevorderen van groene daken (al bestaand), muren, pleinen en andere openbare plekken. Waar mogelijk groen in de openbare ruimte eetbaar maken; plannen maken samen met inwoners. Trekker: Stadsontwerp.*
- *Inventarisatie maken van te vergroenen gebieden om het stedelijk hitte-effect te verminderen (actie 21). Trekker: Stadsontwerp.*

Rol: *Faciliteren*

Draagt bij aan: *gezonde en bewuste stad, verbetering van de leefomgeving, meer groene stad.*

Bescherm en ondersteun de stadse biodiversiteit

Een gezonde biodiversiteit is in veel opzichten erg belangrijk. Voor de mens in het bijzonder, omdat een diverse groepen insecten essentieel zijn voor een groot deel van onze voedselvoorziening. Zonder deze bestuivers, waaronder bijen, hommels en vlinders, zouden veel vruchtgewassen niet groeien. Deze bestuivers staan echter onder druk. In het buitengebied is steeds minder voedsel voor deze beestjes, raken ze verzwakt en gedesoriënteerd door landbouwgif, hebben te lijden onder koude winters en onder ziektes en parasieten zoals de varroamijt. Juist in de stad blijken flora en fauna goed te kunnen gedijen. Door nog meer voedselbronnen, schuilplaatsen en nestgelegenheid te maken en nog minder schadelijke chemische stoffen te gebruiken, kunnen we nuttige beestjes als de honingbij een prima leefomgeving verschaffen.

---

¹ Groen, gezond en productief. *The Economics of Ecosystems & Biodiversity (TEEB NL): natuur en gezondheid*. 2012 KPMG Advisory N.V.

Projecten die hier uit voortkomen:

- *Tegengaan van het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen en andere schadelijke stoffen in de stad (actie 11).*
Trekker: Stadsbeheer, voorlichting.
- *Meer nestgelegenheid maken in de stad (actie 12).* Trekker: RO/EZ, Stadsbeheer, natuurorganisaties.

Rol: *het goede voorbeeld geven, informeren*

Draagt bij aan: *gezonde biodiversiteit*

Speerpunt 4: Intensieve samenwerking

Een goede samenwerking is altijd belangrijk. Met de integrale opzet van dit voedselbeleid geldt dit helemaal. Mede hierom hebben we een coördinator nodig, die deze processen in de gaten zal houden en er voor zal zorgen dat de integraliteit van het beleid ook in de uitvoering tot uiting komt en dat alle partijen betrokken en actief blijven.

Werk samen met de burgers, initiatiefnemers en ondernemers

Om een integrale aanpak, een betere relatie met de burger en een lagere drempel voor goede initiatieven te bereiken, is intensieve samenwerking van de betrokken overheden onderling, en met burgers en ondernemers noodzakelijk.

Project dat hier uit voortkomt:

- *Inrichten van een coördinatiepunt en een 'voedselloket' bij RO/EZ (actie 2) .*

Trekker: *coördinator.*

Rol: *verbinden, faciliteren, informeren, ondersteunen*

Draagt bij aan: *verbinden van initiatieven, versterking van de regionale economie, versterking van de sociale cohesie, een duurzame stad.*

Werk intern samen

De kracht van dit beleid is de integraliteit waarmee het wordt opgepakt en uitgevoerd. Op papier gaat dit makkelijker dan in de realiteit. Daarom is het van groot belang dat ten alle tijden intensief wordt samengewerkt binnen de gemeente en dat er altijd contact is tussen de betrokken disciplines. Goede afstemming is essentieel!

Project dat hier uit voortkomt:

- *Opzetten van een netwerk rond de projectgroep Voedsel (actie 2).*

Trekker: coördinator.

Rol: *verbinden*

Draagt bij aan: *een duurzame stad, versterking van de regionale economie, bewuste inwoner*

Werk samen met andere overheden

Omdat voedsel en voedselvoorziening niet ophoudt bij de grenzen van onze gemeente, is samenwerking met andere overheden in de regio en daarbuiten erg belangrijk. Op dit moment hebben we al regelmatig overleg met de provincie Groningen en de Regio Groningen-Assen.

Project dat hier uit voortkomt:

- *Voortzetting van de relatie met de provincie Groningen en de regio Groningen-Assen (actie M). Trekker: coördinator.*
- *De samenwerking binnen de Leader (plattelands)regio Centraal versterken.*

Trekker: provincie, LAG.

Rol: *verbinden*

Draagt bij aan: *een duurzame stad en versterking van de regionale economie*

Speerpunt 5: Nieuwe communicatie

Steeds vaker blijken jonge ondernemers en jonge consumenten de drijvende kracht achter de voedselbeweging te zijn. Zij proberen door middel van initiatieven en consumentenactivisme bij te dragen aan een meer duurzame wereld. Deze

jongeren, maar ook andere stadgers, zijn moeilijk te bereiken met een nieuwsbrief of een advertentie in de krant. Facebook, Twitter en vele andere nieuwe media zijn nu de platforms van informatie en ontwikkeling. Ook is men steeds minder gewend lange teksten te lezen of hier lang naar te zoeken. Dit vereist dus een nieuwe communicatiemethode die is gebaseerd op korte, duidelijke en goed vindbare informatie en het gebruik van nieuwe media.

Richt een goed vindbaar, multifunctioneel aanspreekpunt op

Een duidelijk aanspreekpunt is bijna een voorwaarde voor goede communicatie. Regelmatig merken we dat veel initiatiefnemers vragen over voedsel hebben of niet goed de weg kunnen vinden binnen de gemeente op het moment dat ze graag een initiatief willen starten. Ook zie je dat

Project dat hier uit voortkomt:

- *Oprichten van het infopunt stadsvoedsel, dat tevens zal dienen als organisatorische basis voor het voedselbeleid (actie 2).*

Rol: *informereren, coördineren, verbinden*

Draagt bij aan: *bewuste inwoner, verbinden van initiatieven*

Maak gebruik van nieuwe media

Sinds de komst van Facebook en Twitter heeft het gebruik hiervan een enorme vlucht genomen. Veel communicatie vindt nu hier plaats en daarom is het een uitgelezen kans om dit beleid ook juist in deze nieuwe media uit te dragen.

Project dat hier uit voortkomt:

- *Openen en onderhouden van een Facebookpagina en Twitter-account (actie E)*

Rol: *informereren*

Draagt bij aan: *bewuste inwoner, verbinden van initiatieven*

Maak relevante informatie beschikbaar

Project dat hier uit voortkomt:

- *Inrichten van een website of webpagina op de gemeentelijke site (actie E).*

Rol: *informereren*

Draagt bij aan: *bewuste en geïnformeerde Stadjer.*

Speel een duidelijke rol in de regionale communicatie en marketing

Project dat hier uit voortkomt: PM

Rol: *verbinden*

Draagt bij aan: *versterking van de regionale economie, verbinding met de ommelanden*

Speerpunt 6: Het goede voorbeeld

Onder het motto: Goed voorbeeld doet goed volgen, gaan we zelf het goede voorbeeld geven. Dat betekent: meer nadruk op duurzame en lokale consumptie, weinig voedselverspilling en afval in de eigen organisatie en in de uitvoering van diverse beleidssectoren een bijdrage leveren aan een gezondere leefomgeving.

Continueer Groningen als Fairtrade Gemeente

We profileren ons al enkele jaren als Fairtrade Gemeente. Met succes, maar de uitwerking van de milleniumdoelen blijft een opgave. Het levert een effectieve bijdrage aan het oplossen van de schade, die de schaalvergroting van voedselproductie aanricht in de derde wereldlanden en in die zin is het een concrete manier van ontwikkelingssamenwerking, waaraan iedereen kan bijdragen. In dit kader is het gewenst, dat de gemeente een standpunt inneemt tegen kinderarbeid en slechte arbeidsomstandigheden.

Project dat hieruit voortkomt:

- *De Fairtrade campagne voortzetten en versterken binnen de uitvoering van het voedselbeleid(actie A).*

Trekker van dit project: *coördinatie / infopunt*

Rol: *goede voorbeeld geven, profileren*

Draagt bij aan: *bewuste inwoner, een duurzame stad*

Vergroen eigen gebouwen

Voor het binnen en buitenklimaat veel beter. Lokale klimaat eigen stad. Leveren grote bijdrage. Voorkomen van hittestress. Zoveel mogelijk eetbaar. Ook om medewerkers bewust te maken van voedsel en de mogelijkheden voor stadslandbouw.

Project dat hier uit voortkomt:

- *Onderzoeken wat de 'groenbehoefte' van de eigen medewerkers is en vervolgens de mogelijkheden onderzoeken voor groene muren, daken, binnenmuren en tuinen op de grond. Waar mogelijk kiezen voor eetbaar groen in de buitenruimte (actie 19).*

Trekker: *Stadsontwerp.*

Rol: *goede voorbeeld geven*

Draagt bij aan: *versterking van de biodiversiteit, gezonde inwoner/werknemer*

Bied duurzame én lokale producten aan in de kantine

Ondersteuning lokale economie, bewustwording, Voedselkilometers

Project dat hier uit voortkomt:

- *Naast de al bestaande criteria voor duurzame catering, inzetten op een nog duurzamer inkoopbeleid, vermindering van vleesconsumptie en waar mogelijk kiezen voor lokale catering (actie 9).*

Trekker: *centraal inkoop bij de DIA.*

Rol: *goede voorbeeld geven*

Draagt bij aan: *een duurzame stad, versterking van de regionale economie, bewuste werknemer*

Bied een gezonde en duurzame keus in automaten

Mogelijk maken om een gezonde keus te maken de 'snelle hap' voor en na de lunch.

Project dat hier uit voortkomt:

- *Een meer gezonde keuze aanbieden in de automaten, zoals fruit, belegde broodjes en/of verse sapjes. Daarbij zoveel mogelijk duurzame en/of lokale producten (actie 10).*

Rol: *goede voorbeeld geven*

Draagt bij aan: *gezonde werknemer, bewuste werknemer, versterking van de regionale economie*

Zet in op vleesvermindering

In de traditionele veeteelt worden dieren op (zeer) grote schaal gehouden. Hierbij wordt veel CO₂ geproduceerd. De vee-industrie is verantwoordelijk voor een groot deel van de productie van dit broeikasgas dat in grote hoeveelheden er voor zorgt dat de aarde opwarmt. Vermindering van vleesconsumptie zorgt ervoor dat er minder dieren nodig zijn, wat zorgt voor een significante vermindering van de CO₂-uitstoot door deze industrie. Als de gemiddelde vleesconsumptie per persoon per week in Nederland (zo'n 800 gram) terug gebracht wordt met 35%, dan komt dit uit op een vleesconsumptie van maximaal zo'n 500 gram per week. Het percentage van 35% is gekozen op basis van advies dat resulteert in een verantwoorde ecologische voetafdruk door vermindering van de vleesconsumptie. Als gemeente willen we hierin het goede voorbeeld geven.

Project dat hier uit voortkomt:

- *Een vleesvermindering van 35% realiseren in de gemeentelijke kantines door middel van slimme communicatie en het bieden van vegetarische alternatieven (actie 9).*

Trekker: *centrale inkoop bij de DIA*

Rol: *goede voorbeeld geven*

Draagt bij aan: *bewuste consument*

Communicatie

In principe worden alle afspraken over inhoud, vorm, systemen, verantwoordelijkheden en meer, vastgesteld in een communicatieplan. Het opstellen van dit communicatieplan is nodig voor het functioneren van het informatiepunt en de afstemming met andere organisaties op het gebied van voorlichting en communicatie, zoals de VVV, Marketing Groningen, het Forum en de interne voorlichters. In het onderstaande wordt een indicatie gegeven hoe de communicatie binnen het infopunt en de communicatie naar buiten toe zou moeten verlopen.

Personen en afspraken

Het gaat om de communicatie tussen de volgende personen en partijen:

- De coördinator
- De infopuntmedewerker
- De stuurgroep
- Vaste partners binnen de gemeente (medewerkers van de Eetbare Stad of Fairtrade)
- Incidentele partners binnen de gemeente (medewerkers die niet een directe relatie hebben met het infopunt)
- De inwoners van de gemeente Groningen
- Bedrijven, scholen en zorginstellingen in Groningen
- De directe samenwerkingspartners buiten de gemeente: de provincie en de Regio GA
- Andere gemeentes
- Andere belangstellenden

De coördinator

De coördinator is de spil in de communicatie. De persoon die deze functie vervult zal met alle interne partijen contact moeten hebben. Met de infopuntmedewerker het meest: minimaal 1 keer per week. Verder zal de coördinator aanwezig zijn bij de bijeenkomsten van de stuurgroep en is er regelmatig contact met de vaste interne partners. Met incidentele partners zal de coördinator alleen contact hebben als er iets mis gaat met het behandelen van aanvragen, en het de infopuntmedewerker niet lukt dit op te lossen.

Naast de interne partijen heeft de coördinator ook regelmatig contact met de volgende externe partijen: de provincie en de Regio, bedrijven, scholen, zorginstellingen, overige initiatiefnemers en andere gemeentes.

De infopuntmedewerker

De infopuntmedewerker is degene die het contact met de inwoners van Groningen onderhoudt. Dit gebeurt via de website, Facebook, Twitter en via een telefoonnummer. Naast dit contact is het de infopuntmedewerker die alle soorten vragen en verzoeken inneemt, beoordeelt en doorstuurt naar de juiste persoon. Een vraag van een bedrijf wordt bijvoorbeeld doorgestuurd naar de coördinator, of naar het bedrijvenloket van EZ, als de vraag daar het beste beantwoord kan worden. Op deze manier heeft de infopuntmedewerker dus ook contact met iedereen die nog niet direct bekend is met de interne organisatie van de gemeente: bedrijven, scholen, zorginstellingen, andere gemeentes en overige belangstellenden. Intern heeft de infopuntmedewerker vooral contact met de coördinator, met vaste en incidentele partners en de infopuntmedewerker zal zo nu en dan ook aanwezig zijn bij de stuurgroepvergaderingen.

De stuurgroep

De stuurgroep bestaat uit minimaal 3 personen, die minimaal 4 keer per jaar bij elkaar komen. Omdat dit het strategische centrum van het voedselbeleid is, zal de stuurgroep ook rechtstreeks contact hebben met de bestuurslaag van de gemeente; het college van B&W.

Vaste partners binnen de Gemeente Groningen

Welke personen of afdelingen dit precies zullen zijn, is op dit moment nog te vroeg om vast te stellen. In ieder geval hebben deze personen of afdelingen direct te maken met het voedselbeleid en er zal daarom met enige regelmaat contact zijn.

Incidentele partners binnen de Gemeente Groningen

Dit zijn medewerkers van de gemeente Groningen, anders dan de vaste partners. Als er een vraag binnenkomt bij het infopunt die de infopuntmedewerker niet kan beantwoorden en die ook niet bedoeld is voor de andere vaste partners, dan wordt degene die deze vraag wel kan beantwoorden een incidentele partner.

De bestuurlijke laag van de Gemeente Groningen

Dit is het college van Burgemeester en Wethouders. De stuurgroep maakt eens per jaar een voortgangsrapportage met daarin de resultaten van dat jaar, de vooruitzichten voor het volgende jaar en de eigen activiteiten.

De inwoners van de Gemeente Groningen

In principe is het infopunt voor deze doelgroep opgericht. Inwoners kunnen via de website, Facebook, Twitter, of telefoon met de infopuntmedewerker contact hebben en hier al hun vragen over voedsel in de stad stellen. Daarnaast kunnen

inwoners via het infopunt allerlei informatie opvragen over voedsel, zich aanmelden voor de Eetbare Stad of aankloppen met een goed idee.

Bedrijven, scholen en zorginstellingen in Groningen

Deze partijen kunnen via het infopunt vragen stellen of een gesprek aanvragen met de coördinator of een van de directe interne partners. De infopuntmedewerker schat in welke instantie met welke vraag, waar terecht moet komen.

De provincie en de Regio GA

Deze partijen hebben rechtstreeks contact met in eerste instantie de coördinator en in tweede instantie de infopuntmedewerker. Met deze partijen zal regelmatig overleg zijn.

Andere gemeentes en overheden

Gemeentes binnen en buiten de provincie Groningen en andere overheden kunnen via het infopunt contact opnemen met de gemeente Groningen over het onderwerp voedsel en over het beleid van de gemeente en de uitwerking ervan.

Andere belangstellenden

Andere belangstellenden dan de bovengenoemde groepen, kunnen in principe ook contact opnemen met het infopunt, maar deze vragen zullen met een mindere urgentie worden behandeld.

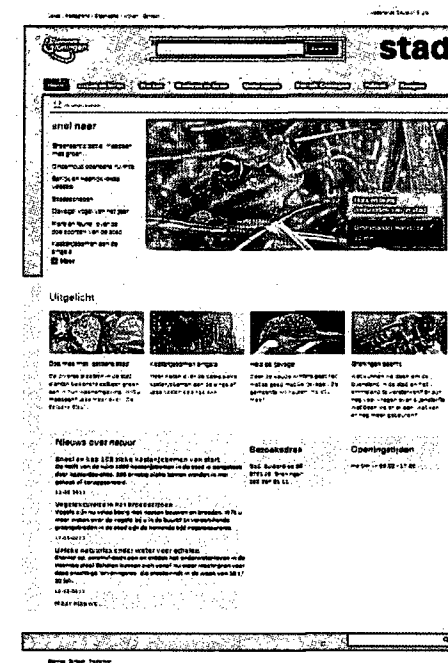
De vorm

Naast betrokken personen en afspraken over communicatie, is ook de vorm van de communicatie erg belangrijk. Dit heeft veel te maken met de doelgroepen die het infopunt moet aanspreken en met de beschikbare middelen.

Het infopunt zal bestaan uit de volgende vier kanalen:

De website

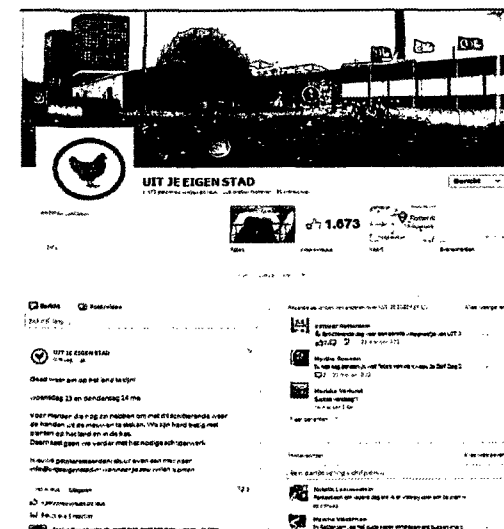
Dit is een subpagina van de website van de Gemeente Groningen. Deze zal er ongeveer uitzien als de pagina hiernaast, maar dan met een andere inhoud. Deze website dient als 'betrouwbare basispagina'. Hierop staat informatie over het beleid, kan men zich aanmelden voor de Eetbare Stad, kunnen vragen gesteld worden, zal informatie staan

over duurzaam consumeren en meer. Er zal op deze site onderscheid worden gemaakt tussen een zakelijk deel en een wat informeler deel.

Een Facebookpagina

Op Facebook staan niet alleen maar profielen van personen. Ook organisaties kunnen een pagina hebben en deze actief inzetten voor de promotie van hun organisatie of producten. Het is dus ook mogelijk om een pagina te openen, behorende tot en ook gekoppeld aan de basiswebsite. Een Facebookpagina is vooral geschikt voor korte blokjes informatie, foto's, filmpjes, polls en ook is dit de ideale plaats voor de kalender. Daarnaast kunnen er vragen worden gesteld. De infopuntmedewerker onderhoudt de pagina, plaatst berichten en foto's en beantwoordt vragen. Deze pagina is vooral gericht op de doelgroep studenten en jongeren en heeft daarom een aantrekkelijk uiterlijk, veel foto's en korte berichten.

Een Twitteraccount

Een Twitteraccount is met name geschikt voor directe communicatie, het opbouwen van een netwerk en de promotie van activiteiten van het infopunt en anderen.

Het telefoonnummer

Het infopunt zal op vaste tijden bereikbaar zijn via een eigen telefoonnummer. Hierop kan het infopunt bereikt worden door mensen die geen internet hebben, of zij die liever bellen. Nog uitgezocht moet worden wat haalbare tijden zijn voor de bereikbaarheid van het infopunt per telefoon.

Folders, posters, kaartjes

Om ook informatie te kunnen verspreiden tijdens bijeenkomsten en evenementen, is het belangrijk dat er folders, posters en kaartjes worden gemaakt. Bij de gemeentepagina en bij de papieren communicatiemiddelen, is de uitvoering in de huisstijl van de gemeente verplicht. Dit is van belang voor de herkenning van 'het merk'.

Promotie

Dit alles bij elkaar vormt het zichtbare infopunt. Naast het vormgeven, is ook de promotie erg belangrijk. Niet omdat er een product verkocht moet worden, maar omdat het nodig is een zo groot mogelijke groep te bereiken zodat het beleid ook zo veel mogelijk mensen bereikt. Veel mensen begeven zich op internet, maar er is ook nog een grote groep die minder achter de computer zit. Om beide groepen te bereiken, zijn er verschillende strategieën nodig.

Digitaal

Om het infopunt, en daarmee het voedselbeleid, goed onder de aandacht te kunnen brengen op het internet, is het belangrijk dat de website goed vindbaar is. Dit kan bijvoorbeeld door verwijzingen te plaatsen op logische plekken. Dit kan op de homepagina van de gemeente Groningen zijn, in de portal van Groningen.nl of op websites van partners. Verder kan vooral de Twitteraccount, maar ook de Facebookpagina erg helpen bij de promotie van de website. De groep die hiermee bereikt wordt is de groep die goed overweg kan met het internet en gebruikt maakt van Social media.

Niet-digitaal

Om ook de mensen te bereiken die niet op het internet zitten en/of geen gebruik maken van social media, zijn andere methodes nodig. De telefonische bereikbaarheid is hier één van, maar ook kan worden gedacht aan informatiebijeenkomsten, evenementen rondom het thema, het lokale nieuws of mond-tot-mondreclame.

Financiële en juridische verantwoording

In principe zijn er maar twee financiële posten waar rekening mee moet worden gehouden. Dit zijn de personeelskosten en het budget. Veel 'werkkosten' worden namelijk al meegenomen in het budget en het opzetten van de organisatie kost in principe alleen uren. Het opzetten van de website kost ook alleen uren, zolang de basiswebsite onderdeel is van de gemeentelijke website. Ditzelfde geldt voor het telefoonnummer, het moet een gemeentelijk nummer zijn. Een Facebookpagina en een Twitteraccount zijn gratis.

Personeelskosten

Met name het opzetten van de organisatie zal in het eerste jaar veel capaciteit vergen. Deze wordt in principe binnen de bestaande capaciteit gezocht, vooral van RO/EZ- Beleid&Programmering. Voor de ondersteuning is ook een projectleider betrokken.

Budget

Tot 2015 wordt een budget van 75.000 euro per jaar uit het ISV-budget beschikbaar zijn voor de uitvoering van de taken van het infopunt. In principe vallen hier alle activiteiten onder die niet ondergebracht kunnen worden bij andere beleidsterreinen (groenbeheer, gezondheid, bedrijfsbegeleiding, etc.). Dit budget zal worden gebruikt voor de organisatie van enkele kleine evenementen en het maken van posters, advertenties, promotiemateriaal, acties, of voor het maken van hulpmiddelen t.b.v. het duurzaam consumeren. Voor de promotie van Fairtrade Groningen is een afzonderlijk budget van *** euro beschikbaar. Er is geen geld voor subsidiëring beschikbaar; voor de ondersteuning van grote evenementen en bijeenkomsten, materiële investeringen en projectkosten zullen per geval creatieve oplossingen gevonden moeten worden.

Juridische aspecten

Omdat het infopunt onderdeel zal gaan uitmaken van de gemeente, en de website deel zal gaan uitmaken van de gemeentelijke website, zijn er weinig juridische aspecten waar echt rekening mee gehouden hoeft te worden. Dit komt omdat alle juridische zaken voor de gemeente centraal geregeld zijn. Zo staat er al een disclaimer op de gemeentelijke website, dus hoeft deze niet meer toegevoegd te worden aan de basiswebsite van het infopunt.

Iets waar wel goed om gedacht moet worden, is betrouwbaarheid van de informatie die op de website gegeven wordt. Ook moet er, bijvoorbeeld in een overzicht van kleine Food-speciaalzaken en delicatessenzaken, worden vermeld hoe het overzicht tot stand gekomen is en mag deze niet 'gesloten' zijn. Dit betekent dat men zich ervoor moet kunnen aanmelden als men meent ook in het overzicht te horen. Wel kunnen er criteria worden opgesteld om 'ongewenste' aanmeldingen te voorkomen. Kortom: er mag niet bevoorreed of gediscrimineerd worden, en als er een oordeel over iets gegeven wordt, moet er een bron bij worden vermeld.

Samenvatting

Concreet komen uit het programma op korte termijn de volgende projecten en eenmalige acties voort.

Projecten en eenmalige acties

Nr	Actie	Trekker	Soort actie*	Wanneer
1	Een goed communicatieplan opstellen en uitvoeren. Communicatie met ondernemers/burgers, voor het Infopunt, voor social media, etc.	Een stagiair of het infopunt/ backoffice	Basis	2013
2	Een Infopunt oprichten , waar initiatiefnemers terecht kunnen voor informatie en begeleiding, waar men doorverwezen wordt naar de juiste personen binnen de gemeente, van waaruit intern en extern samengewerkt wordt, waar informatie te krijgen is over duurzaam consumeren en andere voedselzaken, dat een aanspreekpunt voor de Eetbare Stad is, etc.	Projectplan gereed. Uitvoering: coördinator.	Basis	2013
3	Inrichting van de backoffice van het Infopunt: processen, wie levert wat, wie kan waarvoor gebeld worden, wat zijn de samenwerkingsverbanden, etc.	Projectplan gereed; uitvoering door coördinator	Basis	2013
4	Een beperkt aantal randvoorwaarden opstellen die bepalen of een initiatief in aanmerking komt voor een eenmalige financiële ondersteuning. Bijvoorbeeld <u>hoge kwaliteit</u> , <u>zelfvoorzienendheid</u> en een <u>sociale of maatschappelijke bijdrage</u> .	De VWG / stuurgroep	Basis	2013
5	Een evenement organiseren waarin de relatie tussen burgers, overheden, bedrijven en voedsel wordt belicht en waar ook het beleid wordt gepresenteerd .	Coördinator, infopunt ism Marketing Groningen	Profileren	2013
6	Regelgeving evalueren en waar nodig en mogelijk, aanpassen. Bij voorkeur in samenwerking met de provincie en de regio.	Een stagiair of een tijdelijke werkgroep	Ondersteunen	2013
7	Educatie op het gebied van voedsel verbeteren op basis- en	NDE, GGD	Basis	2012/2013

	middelbare scholen, meer laten samenwerken met de praktijk (educatie op de boerderij, project duurzaam voedsel, etc.)			
8	Samen met de voedselbank nadenken over het 'vers'-probleem.	GGD	Ondersteunen	2012/2013
9	Naast de al bestaande duurzame catering, kijken naar verdergaande inkoopactiviteiten en de mogelijkheden voor lokale catering en vermindering van de vleesconsumptie .	Centrale Inkoop	Goede voorbeeld	2012/2013
10	Afspraken maken met de beheerder van de automaten, meer gezonde keuzes aan te bieden in de automaten . Indien mogelijk duurzame en/of lokale producten.	FZ samen met Vending@Work	Goede voorbeeld	2013
11	Verminderen van gebruik van bestrijdingsmiddelen in de stad	Stadsbeheer	Ontmoedigen	2012/2013
12	Het plaatsen van bijenhôtels en andere nestgelegenheden	Stadsbeheer	Goede voorbeeld	Loopt
13	Een keurmerkenkaartje maken	Infopunt	Ondersteunen	2013
14	Rondleidingen op boerderijen mogelijk maken	De G-VWG	Enthousiasmeren	Loopt
15	Publiciteit organiseren rondom de Regionale Smakenkaart , afstemmen met de VVV	NMFG, Infopunt	Ondersteunen	2013
16	Het openen van een openbare stadsmoestuin , waar iedereen die zelf geen tuin hebben en niet de tijd en/of het geld hebben om een volkstuin te onderhouden, maar ook anderen, (onder begeleiding) nuttige klussen kunnen doen en daarbij buiten en in beweging is.	Stadsbeheer, Stadsontwerp, Iederz, GGD	Enthousiasmeren	2013/2014
17	Ruimte voor stadslandbouw op voormalig Suikerunieterrein	Projectleider	Ondersteunen	2013
18	Stimuleren buurtmoestuinen in NLA-wijken	projectleider	Ondersteunen	2012/2013
19	Een intern onderzoek doen naar de behoefte aan groene buitenruimte van medewerkers.	FZ	Goede voorbeeld	2013/2014
20	Aanleg (moes)tuinen bij (zorg)instellingen	Sozawe	Ondersteunen	2013
21	Een inventarisatie maken van te vergroenen gebied in de stad	Stadsontwerp	Profileren	2013

Daarnaast beogen we met de uitwerking van de visie een aantal structurele veranderingen te realiseren.

Structurele acties

letter	Actie	Trekker	Soort actie*	Wanneer
A	Het behoud van de titel 'Fairtrade Gemeente'	infopunt	Profileren	Loopt
B	Het project "De eetbare stad" voortzetten	Stadsbeheer, NMFG	Ondersteunen	loopt
C	Projecten voor het basisonderwijs "educatie op de boerderij" en de lesbrieven Voedsel voortzetten	NDE	Ondersteunen	loopt
D	Voedselkalender bijhouden via het Infopunt	Infopunt	Ondersteunen/enthousiasmeren	Vanaf 2013
E	Duurzame initiatieven weergeven en ernaar verwijzen	Het Infopunt, NMFG, VVV?	Ondersteunen / enthousiasmeren	Vanaf 2013
F	Gebruik maken van social media en andere vormen van promotie en externe communicatie, op basis van het communicatieplan	Het infopunt	Profileren	Vanaf 2013
G	Faciliteren verpakkingsloos boodschappen doen	Stadsbeheer	Ondersteunen	Vanaf 2013
H	De week van de smaak mede-organiseren.	De stuurgroep, NMFG	Enthousiasmeren	Elk jaar, oktober
I	Ruimte beschikbaar maken voor voedselinitiatieven en -concepten	RO/EZ; proj. Stadsontwerp	Ondersteunen	Vanaf 2013
J	In nieuwe plannen eisen opnemen voor buurt- en daktuinen, nestgelegenheden en andere sociale en leefomgevingseisen	Stadsontwerp	Ondersteunen	loopt
K	Inzaaien van bedrijventerreinen met ecologische zaadmengsels	Stadsbeheer, Vastgoed	Profileren	Vanaf 2013
L	Samenwerken met de Regio Groningen-Assen en de provincie Groningen in de eerste plaats en daarnaast met andere gemeenten	Coördinator, Infopunt	Basis	Vanaf 2013
M	Buurttuinen, schooltuinen, stadslandbouw, groene gebouwen, groene tuinen, groene openbare ruimte, etc. stimuleren	Stadsbeheer, OCSW, GGD	Basis	Vanaf 2013

N	Informatie en advies verstrekken over duurzaam consumeren en andere voedselvragen	Het Infopunt	Ondersteunen	Vanaf 2013
O	Toetsing van initiatieven voor ondersteuning op basis van de opgestelde randvoorwaarden	De backoffice	Basis	Vanaf 2013
P	Goedgekeurde initiatieven begeleiden	EZ?	Ondersteunen	Vanaf 2013
Q	Informatie over het beleid verstrekken	Het infopunt	Goede voorbeeld	Vanaf 2013
R	Strategische monitoring, bijsturing en updating van het voedselbeleid	De stuurgroep	Basis	Vanaf 2013

* In bovenstaande tabellen wordt bij de '**soort actie**' onderscheid gemaakt tussen het volgende: Basis, Ondersteunen, Enthousiasmeren, Goede voorbeeld, Ontmoedigen en Profileren. Bij 'basis' gaat het om zogeheten basisvoorzieningen; acties die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van het beleid. 'Ondersteunen' betekent dat dit maatregelen zijn die goede initiatieven en goed gedrag versterken; 'enthousiasmeren' houdt in dat men probeert een grotere groep te betrekken bij het voedselthema, een duurzame wereld en een mooiere stad; het 'goede voorbeeld' zijn maatregelen die gelden voor de eigen organisatie en waarmee intern draagvlak gewonnen wordt; 'ontmoedigen' is een maatregel waarin iets beperkt of ontraden wordt en daar waar 'profilieren' bij staat, zijn maatregelen waarmee de Gemeente Groningen zich naar buiten kan presenteren.

Verklaring van gebruikte afkortingen:

VWG	De gemeentelijke voedselwerkgroep
NMFG	De Natuur- en Milieufederatie Groningen
NDE	Natuur- en duurzaamheidseducatie (OCSW)
OCSW	Dienst Onderwijs, Cultuur, Sport en Welzijn
GGD	De Gemeentelijke Gezondheidsdienst (HVD)
FZ	Afdelingen Facilitaire zaken
SSC	Het gemeentelijk Shared Service Centre
EZ	Afdeling Economische Zaken (RO/EZ)

